

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2016 р.

Система прийняття управлінських рішень

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра (на базі м/с)
галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»
напряму 6.030601 «Менеджмент»

Робоча програма навчальної дисципліни «Система прийняття управлінських рішень»
для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

6 вересня 2016 р. – 8 с.

Розробник: Тоцька О. Л. – доцент кафедри менеджменту, к. е. н., доцент

Рецензент: Стрішенець О. М. – завідувач кафедри аналітичної економіки та природокористування, д. е. н., професор

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри менеджменту

протокол № 1 від 6.09.2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Черчик Л. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету економіки та управління

протокол № __ від __. __. 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету: _____ (Бегун С. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 19.10.2016 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Система прийняття управлінських рішень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки «Менеджмент».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи прийняття управлінських рішень.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Система прийняття управлінських рішень» пов'язаний із дисциплінами «Менеджмент», «Самоменеджмент», «Стратегічний аналіз».

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Загальні принципи розробки управлінських рішень.
2. Методи прийняття управлінських рішень.
3. Методи оцінки, організація та контроль управлінських рішень.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	0306 «Менеджмент і адміністрування»	за вибором
Модулів: 2	6.030601 «Менеджмент»	Рік підготовки: 2
Змістових модулів: 3		Семестр: 3
ІНДЗ: нема		Лекції: 28 год.
Загальна кількість годин: 90		Практичні (семінари): 26 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Бакалавр (на базі м/с)	Самостійна робота: 28 год.
аудиторних: 3		Консультації: 8 год.
консультації: самостійної роботи:		Форма контролю: <u>залік</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Система прийняття управлінських рішень» є формування системи знань із розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень, необхідних для практичної діяльності управлінців.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Система прийняття управлінських рішень» є висвітлення загальних принципів розробки управлінських рішень; ознайомлення з методами прийняття й оцінки управлінських рішень, їх організацією та контролем.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

методи прийняття та реалізації управлінських рішень;

вміти:

використовувати різні методи та моделі, що сприяють прийняттю управлінських рішень у визначених ситуаціях, в умовах ризику та невизначеності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні принципи розробки управлінських рішень

Тема 1. Процес управління й управлінські рішення

Теоретичні основи розробки, прийняття та реалізації рішень. Природа управлінських рішень. Класифікація та типологія рішень. Графічне зображення проблемної ситуації.

Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень

Технологія розробки рішень. Моделювання процесу розробки рішень. Підходи в прийнятті рішень різними школами управління. Умови та фактори якості рішень.

Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив

Стратегічні та тактичні рішення, їх особливості й взаємозв'язок. Вплив факторів зовнішнього середовища на прийняття управлінських рішень. Вплив факторів внутрішнього середовища на функціонування підприємства. Прогнозування стану зовнішнього середовища.

Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень

Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень

Методологія процесу розробки рішень. Організація розробки рішень. Евристичні методи розробки та прийняття рішень. Організація та ефективність використання експертних оцінок.

Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень

Системний аналіз в теорії прийняття рішень. Традиційні методи економічного аналізу. Математичні методи в економічному аналізі. Багатопланові аналітичні методи.

Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику

Поняття умов невизначеності та ризику. Ризики та заходи з їх зменшення. Правила та критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Психологія поведінки в ситуаціях ризику та використання механізму інтуїції для розробки рішень.

Змістовий модуль 3. Методи оцінки, організація та контроль управлінських рішень

Тема 7. Методи оцінки рішень

Ефективність рішень і потреба в їх оцінюванні. Економічна оцінка управлінських рішень. Показники оцінки рішень.

Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності

Організація виконання прийнятих рішень. Значення, функції, види та методи контролю. Соціально-психологічні аспекти контролю. Управлінські рішення та відповідальність.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ. (Семін.)	Консуль- тації	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні принципи розробки управлінських рішень					
Тема 1. Процес управління й управлінські рішення	13	4	4	1	4

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень	13	4	4	1	4
Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив	13	4	4	1	4
Разом за змістовим модулем 1	39	12	12	3	12
Змістовий модуль 2. Методи прийняття управлінських рішень					
Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень	13	4	4	1	4
Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	12	4	3	1	4
Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику	12	4	3	1	4
Разом за змістовим модулем 2	37	12	10	3	12
Змістовий модуль 3. Методи оцінки, організація та контроль управлінських рішень					
Тема 7. Методи оцінки рішень	7	2	2	1	2
Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності	7	2	2	1	2
Разом за змістовим модулем 3	14	4	4	2	4
Усього годин	90	28	26	8	28

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Процес управління й управлінські рішення	4
2	Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень	4
3	Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив	4
4	Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень	4
5	Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	3
6	Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику	3
7	Тема 7. Методи оцінки рішень	2
8	Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності	2
Разом		26

6. Консультації

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Процес управління й управлінські рішення	1
2	Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень	1
3	Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив	1
4	Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень	1
5	Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	1

Закінчення табл. 4

1	2	3
6	Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику	1
7	Тема 7. Методи оцінки рішень	1
8	Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності	1
Разом		8

7. Самостійна робота

Таблиця 5

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Процес управління й управлінські рішення	4
2	Тема 2. Технології та моделі процесу розробки управлінських рішень	4
3	Тема 3. Аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища та їх вплив на реалізацію альтернатив	4
4	Тема 4. Евристичні методи розробки управлінських рішень	4
5	Тема 5. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	3
6	Тема 6. Розробка та вибір управлінських рішень в умовах невизначеності й ризику	3
7	Тема 7. Методи оцінки рішень	3
8	Тема 8. Організація та контроль виконання управлінських рішень, система відповідальності	3
Разом		28

8. Методи та засоби навчання

Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний;
- ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- евристичний.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік.

На залік виносяться тестові питання, складені до таких підрозділів тем:

1. Теоретичні основи розробки, прийняття та реалізації рішень.
2. Природа управлінських рішень.
3. Класифікація та типологія рішень.
4. Графічне зображення проблемної ситуації.
5. Технологія розробки рішень.
6. Моделювання процесу розробки рішень.
7. Підходи в прийнятті рішень різними школами управління.
8. Умови та фактори якості рішень.
9. Стратегічні та тактичні рішення, їх особливості й взаємозв'язок.
10. Вплив факторів зовнішнього середовища на прийняття управлінських рішень.
11. Вплив факторів внутрішнього середовища на функціонування підприємства.
12. Прогнозування стану зовнішнього середовища.
13. Методологія процесу розробки рішень.
14. Організація розробки рішень.
15. Евристичні методи розробки та прийняття рішень.
16. Організація та ефективність використання експертних оцінок.
17. Системний аналіз в теорії прийняття рішень.

18. Традиційні методи економічного аналізу.
19. Математичні методи в економічному аналізі.
20. Багатопланові аналітичні методи.
21. Поняття умов невизначеності та ризику.
22. Ризики та заходи з їх зменшення.
23. Правила та критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику.
24. Психологія поведінки в ситуаціях ризику та використання механізму інтуїції для розробки рішень.
25. Ефективність рішень і потреба в їх оцінюванні.
26. Економічна оцінка управлінських рішень.
27. Показники оцінки рішень.
28. Організація виконання прийнятих рішень.
29. Значення, функції, види та методи контролю.
30. Соціально-психологічні аспекти контролю.
31. Управлінські рішення та відповідальність.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Практичні роботи, тестові завдання, залік.

11. Розподіл балів та критерії оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) студент може набрати двома способами: з урахуванням балів, набраних за результатами модульних контрольних робіт без здачі заліку та без врахування цих балів, але із здачею заліку.

У першому випадку поточна семестрова оцінка визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів за поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- сумарної кількості балів за модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

У другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 60 балів або хоче підвищити свій рейтинг – бали за модульні контрольні роботи не враховуються) семестрова оцінка визначається як сума двох складових:

- сумарної кількості балів за поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- оцінки за залік (максимум 60 балів).

Дисципліна складається з двох змістових модулів (табл. 6). Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) залік (максимум 60 балів).

Таблиця 6

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1						Модуль 2					
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		МКР 1	МКР 2	МКР 3	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	22,5	22,5	15	100
5	5	5	5	5	5	5	5				

Таблиця 7

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
67 – 74	D	
60 – 66	E	

1 – 59	Fх	Незараховано (з можливістю повторного складання)
--------	----	---

13. Список джерел

1. *Василенко В. О.* Теорія і практика розробки управлінських рішень : [навч. посіб.] / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 420 с.
2. *Гевко І. Б.* Методи прийняття управлінських рішень : [підручник] / І. Б. Гевко. – К. : Кондор, 2009. – 188 с.
3. *Дерлоу Дес.* Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень / Дес Дерлоу. – К. : Наук. думка, 2001. – 244 с. – (ілюстр.). – Усе про менеджмент.
4. Комп'ютерна підтримка прийняття рішень на різних рівнях державного управління : метод. рек. та зб. завдань Укр. Акад. держ. упр. при Президентіві України. – К. : УАДУ, 1998. – 54 с. – (ілюстр.).
5. *Садовська І. Б.* Обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень : монографія / І. Б. Садовська. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. – 228 с.
6. *Таркуцяк А. О.* Фінансовий аналіз та управлінські рішення (на прикладі роботи вищого навчального закладу) : [навч. посіб.] / А. О. Таркуцяк. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2001. – 204 с. – (ілюстр.).